

Vivències dels viatgers

Text > INÉS PADROSA GORGOT

Ja fa anys que la curiositat i l'esperit excursionista i viatger de Manuel Moreno han esdevingut el seu objectiu preferent d'estudi. En aquesta monografia es culmina el seu profund coneixement envers el tema, ja que hi proporciona el pòsit de tota una vida.

Moreno explica l'evolució en el temps del concepte de viatge, dels objectius dels protagonistes i dels perills i ensurts constants ocasionats per pirates, bandolers, lladres i trabucaires.

En ser terra de pas, la producció literària viatgera dedicada a les comarques gironines ha estat força prolífera. En el llibre es recullen més de vuitanta relats de viatgers. Uns amb missió militar, d'altres amb missió cartogràfica, religiosa, mèdica o de coneixement del territori en el sentit més ampli de la paraula. L'autor desglossa els viatgers per períodes i descriu els trets bàsics de cadascuna de les èpoques: els viatgers de l'antic règim; els il·lustrats, dels quals més d'una vintena s'aproparen a terres gironines; els del barroc, i més d'una trentena de romàntics i aventurers del segle XIX. Els diferencia per nacionalitats: els francòfons i els anglosaxons, entre els quals destaquen Swinburne, Townsend i Young.

Distingeix també els qui fan el viatge per mar o per terra. Es deté en els viatges de Carles V; en els del gran duc de la Toscana Cosme III de Mèdici; en

els dels diplomàtics i religiosos (el cardenal Barberini), en els de cosmògrafs com el portuguès Pedro Texeira i en el *Discurs general* de l'enginyer militar Antonio Borsano. I aporta els relats del valencià Antonio Ponz i els de Francisco de Zamora, el qual va deixar l'obra de referència *Diario de los viajes hechos en Cataluña*.

Al segle XIX, ens visitaren tres dones: Lady Holland, Valérie de Gasparini l'escriptora Emilia Pardo Bazán, a qui Moreno dedica un capítol.

Acuradíssima és la selecció gràfica que acompanya el text. Algunes de les il·lustracions pertanyen als narradors mateixos; d'altres, a dibuixants professionals que acompanyaven als amfitrions en els seus desplaçaments, com les de Pier Maria Baldi, membre del seguici de Cosme III de Mèdici, o les de l'artista romàntic francès Gustave Doré, acompanyant del col·leccionista Charles Davillier. S'hi recullen també gravats cartogràfics, vistes i itineraris, com el mapa manuscrit d'Ambrosio Borsano del segle XVII; el de 1716 d'Oleguer de Taverner i d'Ardena, comte de Darnius, o una molt bona representació de l'obra *Les plans et profils des principales villes et lieux considerables de la Principauté de Catalogne*, de l'enginyer militar francès Sébastien de Pontault, senyor de Beaulieu (s. XVII), coneguda popularment amb el nom de *Petit Beaulieu*.

través del qual el lector pot immersir-se perfectament en el drama que van viure els nostres avantpassats. A banda d'aquesta tasca de cronista, Enric Pujol també s'interroga sobre «les raons d'un espès silenci» o, dit d'una altra forma, sobre el perquè uns fets tan traumàtics van trigar tant a donar-se a conèixer. L'explicació rau en el silenci imposat pel franquisme, però també en l'oblit públic imposat pels pactes de l'anomenada *transició democràtica*. I, paral·lelament, reivindica els testimonis i les fonts que permeten superar aquest trauma col·lectiu. El llibre es complementa amb un annex en el qual es re-

cullen els testimonis orals, els ferits i les víctimes mortals coneguts i els carrers afectats. Després de llegir l'aportació d'Enric Pujol, es fa difícil discutir que hagi qualificat Figueres de «Gernika catalana»; un atribut justificable si tenim en compte les xifres de víctimes i les destrosses urbanes, perfectament equiparables a les de la població basca.

PUJOL I CASADEMONT, Enric.
Figueres, la Gernika catalana: Els bombardeigs de Figueres durant la Guerra Civil (1938-1939).
El Papiol: Efadós, 2019. 143 p.

MORENO CHACÓN, Manuel. **Viatgers.**
Girona: Diputació de Girona: Obra Social "la Caixa", 2018. 96 p.

Els llibres de viatges s'han revalorat perquè ofereixen informació de primera mà procedent del testimoni directe dels llocs, del seu patrimoni artísticomonumental, de la seva gastronomia i de col·leccions artístiques avui desaparegudes. En aquesta aportació de Manuel Moreno, hi trobem, aplegat i sintetitzat amb mesuratge, tot el que fa referència a les comarques gironines.

